

Заклад вищої освіти «Український католицький університет»

Гуманітарний факультет

Кафедра культурології

Кваліфікаційна робота
на тему «Відеооповіді історичних реконструкторів як форма артикуляції
дослідницького досвіду»

Виконав: студент/ка 4 курсу, групи ГКУ19/Б
Галузі знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальності 034 Культурологія
Освітньої програми “Культурологія”
Освітній ступінь Бакалавр

Мацюк С. І.

(прізвище та ініціали)

Керівник Шумилович Б. М.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Рибчинський Н.-М. О

(прізвище та ініціали)

Львів – 2023 року

Анотація: У цій роботі я дослідила явище відеооповіді, як особливої форми артикуляції дослідницького досвіду на прикладі відеооповідей історичних реконструкторів. Я взяла до уваги праці американських дослідників, які зосереджували свою увагу на сторітелінгу та платформах, створених задля публікації відео, зокрема Ютубу. Окрім того, я звернулася до праць американських, британських та польських науковців, при дослідженні теми історичної реконструкції. Робота складається із теоретичної частини, де я описую явища відеооповіді та історичної реконструкції, а також аналітичної частини із використанням матеріалів Ютуб-блогів українських історичних реконструкторів. В ході дослідження я зосереджувала увагу на зв'язку відеооповіді із класичним форматом текстової публікації та тому, що вона може використовуватися задля артикуляції дослідницького досвіду автора. На останок, моє дослідження виявило, що відеооповіді є одним із можливих варіантів артикуляції дослідницького досвіду, при висвітленні тем яких використовується також візуальна складова і це є достойною альтернативою звичному формату публікації, при умові критичного прочитання та аналізу відеоматеріалів.

Ключові слова: відеооповідь, Ютуб, історична реконструкція, дослідницький досвід, артикуляція

Abstract: In this paper, I explore the phenomenon of video storytelling as a special form of articulating research experience through the example of video narratives by historical re-enactors. I took into account the work of American researchers who focused on storytelling and platforms created for publishing videos, such as YouTube. In addition, I have referred to the works of American, British, and Polish scholars when researching the topic of historical reconstruction. The work consists of a theoretical part, where I describe the phenomena of video narrative and historical reconstruction, and an analytical part using materials from YouTube blogs of Ukrainian historical reconstructors. In the

course of the study, I focused on the relationship between video narrative and the classical format of a textual publication and how it can be used to articulate the author's research experience. In conclusion, my research has shown that video narratives are one of the possible options for articulating research experience, which also use the visual component in covering topics and are a worthy alternative to the usual publication format, provided that the video materials are critically read and analysed.

Key words: video storytelling, YouTube, historical reconstruction, research experience, narratives.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Розділ 1. Теоретичні аспекти створення відеоблогів історичної реконструкції	7
1.1 Дослідження поняття відеоблог	7
1.2 Історична реконструкція та дослідницькі методи і підходи у ній	11
1.3 Про відеоблоги історичної реконструкції	18
Розділ 2. Артикуляція дослідницького досвіду відеоблогом історичної реконструкції	22
2.1 Особливість українського сегменту Історичної реконструкції на Ютубі	22
2.2 Артикуляція дослідницького досвіду в українських відеоблогах історичної реконструкції	27
2.2.1 Артикуляція дослідницького досвіду у відеоповідах «Polina Shu: История и одежда»	27
2.2.2 Артикуляція дослідницького досвіду у відеоповідах Олександра Заремби «Haiduk Kamieniec»	29
2.2.3 Артикуляція дослідницького досвіду у відеоповідах «Галицький Лев»	31
2.2.4 Артикуляція дослідницького досвіду у відеоповідах Наталії Скорнякової «Платье, пудра, пара ножниц» та «Плаття, пудра, пара ножиць»	32
2.2.5 Артикуляція дослідницького досвіду у відеоповідах «Kozak Media»	35
ВИСНОВКИ	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	40

ВСТУП

У цій роботі описується відеооповідь, як альтернативний метод артикуляції результатів дослідницької діяльності на прикладі відео українських історичних реконструкторів. Протягом останніх десятиліть «Інтернет» спричинив значний прогрес у розвитку технологій. Не оминуло це й змін у науковому середовищі – як альтернатива паперовим публікаціям, почали з'являтися вже звичні нам Інтернет-видання та наукові статті, які можна прочитати онлайн. Окрім того, з'явилися також і альтернативні методи донесення інформації – окрім текстового матеріалу користувач може надати увагу аудіоформату або ж обрати відео. До цього ж висновку дійшли дослідники Філ Бенсон, Джен Бургес та Джошуа Грін, які зосередили свою увагу на дослідженнях мультимодальності сучасного відеоформату, який може виконувати кілька функцій водночас, зокрема й медіуму у передачі інформації або ж повідомлення. Гранично важливим для мого дослідження стало виведене Філом Бенсоном твердження щодо Ютуб-сторінок (YouTube pages), на яких автори відеооповідей розміщують свої онлайн-тексти (online texts), що виводить цю соціальну платформу на рівень сучасної альтернативи публікації. В тому числі публікацій, які містять наукову та дослідницьку складові.

Сьогодні Ютуб (YouTube), є однією із популярних платформ, де можна як завантажити відео, так і ознайомитися із ним. Ця соціальна мережа на початку була лише однією із багатьох платформ для публікації відео не лише професіоналами, а й звичайними користувачами «Інтернету». Проте згодом ситуація змінилася, і Ютуб із просто платформи для публікацій став медіумом, який не лише дозволяє викладати відео, але й поширювати та просувати його на широку аудиторію користувачів. Оскільки цю соціальну мережу можна використовувати для публікацій відеоматеріалів допустимого змісту, відеооповіді дослідницького та наукового характеру становлять лише частину від всіх наявних матеріалів. Проте саме за користувачем лежить вибір який контент споживати, а тому мій фокус дослідження полягав саму у відеооповідях українських історичних реконструкторів.

Як відносно нове явище, історична реконструкція знаходиться на етапі становлення, проте вже зараз наявні якісні дослідження її впливу, як на популяризацію історії, так і на розвиток наукової діяльності у цій сфері в цілому. Чітка термінологія, як і пояснення явищ, наявних в історичній реконструкції поки різняться в кожній країні, де проводяться її дослідження, однак це дозволяє проводити аналіз та порівняння цього явища. В роботі було використано дослідження американських, британських та польських науковців, які описували цей рух або ж елементи, притаманні йому. Завдяки цьому я змогла виокремити методи та підходи, які застосовуються в історичній реконструкції, та які також можна розпізнати при аналізі відеооповідей історичних реконструкторів.

Об'єктом дослідження є формат відеооповіді, як метод артикуляції дослідницького досвіду. **Предметом** – відеооповіді українських історичних реконструкторів.

Метою цієї роботи є проаналізувати відносно новий формат відеооповіді як можливої альтернативної форми викладу результатів дослідницької діяльності, яка може бути оформлена не лише текстово, але й як візуальний відеоматеріал. **Завданням** є прослідкувати зв'язок відеооповіді із текстовими дослідницькими публікаціями, як однієї із можливих форм її модернізації та визначити наукову і дослідницьку складову у тих матеріалах, авторами яких є українські історичні реконструктори.

Перший розділ містить дослідження явищ відеооповіді та історичної реконструкції, окреслює теоретичні рамки дослідження та доходить до відповіді на питання: чим є відеооповідь у розумінні сучасних дослідників? Та також: що таке історична реконструкція і яким чином вона може застосовуватися, як спеціалістами задля проведення досліджень та ведення наукової діяльності, так і серед тих, хто ставить собі за ціль цікаво провести час, розважитись або ж просто дізнатися щось нове? А у другому розділі було проаналізовано відеооповіді шести Ютуб-каналів українських історичних реконструкторів та те, яким чином вони артикулюють свою дослідницьку діяльність у них.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ВІДЕОБЛОГІВ ІСТОРИЧНОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ

1.1 Дослідження поняття відеоблог

Одним із популярних сьогодні способів дізнаватися інформацію є перегляд тематичних відеоблогів, що у легкій динамічній формі презентують інформацію аудиторії. Цей контент може займати як просвітницьку, і так освітницьку нішу, поєднувати в собі елементи академічного викладу, розважальної передачі та інтерактивного дійства або ж зосереджуватися на одному.

Загалом використання новітніх технологій не є нововведенням для легшого та більш масового поширення інформації – перші спроби використання відеоформату почалися у 1980х, а вже у 1994 році був створений перший Цифровий медіа-центр (Digital media center) у Сан Франциско, із 2015 року перейменований на СторіЦентр (StoryCenter). Центр відіграє важливу роль у розвитку та популяризації практики діґітал-сторітелінгу.

Схильність використовувати новітні, більш розвинуті, методи передачі та донесення інформації є цілком закономірними та логічними. Цей процес є плінним та відбувався неодноразово: перехід від книгописання до книгодрукування також є прикладом застосування тогочасних новітніх технологій. Те ж саме відбувалося із переходом в аналогові методи передачі та збереження інформації – електронні носії, згодом – зберігання даних в «Інтернеті». І зараз ми є учасниками нового переходу – із текстового запису інформації, у відео.

Хочу зазначити, що поява нового формату, не є відмовою від попереднього – це лише нова альтернатива, яка стає доступною до використання, і вже сам користувач обирає якою опцією йому послуговуватись.

Протягом останніх двох декад метод викладу інформації у відеоформаті став звичним і його почали використовуватися у багатьох сферах життя¹, особливо у просвітництві та освіті з метою популяризації та поширення певної інформації. Однією із форм такого сторітелінгу і є Ютуб-блогінг, який ми можемо назвати відеооповіддю.

Першочергово платформа Ютуб (YouTube) була створена як соціальна мережа Шодом Харлі (Chad Hurley), Стівом Ченом (Steve Chen), та Джеведом Карімом (Jawed Karim). Їхньою задумкою було те, що люди знаходять односторонній шлях оприлюднення відео, на цікаву собі тему². Проте з того часу платформа зазнала певних змін: основний акцент перейшов із пошуку односторонній на потребу бути почутим, на що вплинуло також те, що платформу викупили, коли вона стала динамічно зростати і нові власники змінили первинні цілі мережі.

До схожої думки схилиються також дослідники Бургес та Грін, вказуючи, що оригінальна роль Ютубу була радше технічною, а не культурною. Соцмережа була лише однією із багатьох, які на початку нульових намагалися стати платформою для публікації відео не професіоналами, а звичайними користувачами «Інтернету»³, проте згодом ситуація змінилася, і Ютуб із простої платформи для публікацій став медіумом, який не лише дозволяє викладати відео, але й поширювати та просувати його в маси. Це створює нову можливість для комунікації та об'єднує автора та глядачів у спільноту, яка спілкується завдяки опції коментування як із автором, так і між собою.

Опція коментування є важливою для визначення особливості відеооповідей, оскільки створює нові можливості, які були недоступні раніше. Відколи з'явилося друге покоління вебблогів, дослідники почали схилитися до

¹ Schuch A. *Digital Storytelling as a Teaching Tool for Primary, Secondary and Higher Education: Systematic Overview of its Educational Benefits, a Sample Project and Lessons Learned* // AAA: Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik, 2020, pp. 173-196.

² McFadden Ch. *YouTube's History and Its Impact on the Internet* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://interestingengineering.com/youtubes-history-and-its-impact-on-the-internet#:~:text=YouTube%20was%20founded%20on%20Valentine's,makeshift%20offices%20in%20a%20garage.> (03.07.2020).

³ Burgess J., Green J. *Online Video and Participatory Culture, Second Edition* // Polity, 2018, p. 12.

беззмістовності обговорення мережі або ж «Інтернету», без звернення до певної платформи⁴, оскільки з розвитком, кожна із них розвивалася під певні, вузькі потреби користувачів. Тобто кожна соцмережа, як платформа, відповідає певному запиту та дозволяє формувати контент у відповідній формі. Звісно, деякі із функцій платформ частково чи повністю перекликаються, але серед найпопулярніший із них, немає двох із ідентичним набором функцій.

“Вебблоги 2.0”⁵ є умовним позначенням, виведене Келлі Бернс для інновацій, які виникли в сфері блогінгу після 2010 року. Одним із суттєвих факторів, що відрізняють блоги старого типу від нових – це можливість коментувати, яка є важливою для розуміння блогу, як платформи-поширювача, де доступна функція практично моментального фідбеку, який фактично, є рецензією у короткій, здебільшого неформальній, формі. Блог стає інтерактивною платформою для комунікації, що полягає не лише у діленні власної думки із читачем, але й обміном реакцій на думку автора. Саме завдяки цій зміні відеоблоги перетворилися у спільноти.

Власне Бургес та Грін вважають, що Ютуб також став місцем нових форм посередництва та дезінтеграції в індустрії цифрових медіа⁶. Оскільки в певний момент онлайн-медіа стали наступниками класичних медіа (газети, радіо- та телемовлення), це дало нову можливість для реалізації та поширення інформації, завдяки винаходу нових технології. Ютуб був створений як соціальна мережа, проте з розвитком він вийшов за рамки функціоналу суто комунікаційної мережі тож зараз його на рівні використовують як звичайні користувачі, так і ЗМІ та публічні особи.

Ютуб є зручною платформою різнопланового застосування, яка дозволяє ефективно поширювати інформаційну продукцію у відеоформаті. Власне це і є новою альтернативою, новим медіумом у поєднанні викладу інформації та

⁴ Burgess J., Green J. *Online Video and Participatory Culture, Second Edition* // Polity, 2018, p. 18.

⁵ Burns K. S. *Handbook of Research on Digital Media and Advertising* // Chapter 32: *From Consumers to Producers: Engagement through User Generated Advertising Contests*. USA, New York, 2010, Information Science PREFERNCE, Hershey, pp. 248-261.

⁶ Burgess J., Green J. *Online Video and Participatory Culture, Second Edition* // Polity, 2018, p. 39.

візуальної складової, яка, на відміну від телебачення, дозволяє практично моментальну реакцію аудиторії, за винятком випадків, коли власник каналу обмежує можливість коментування у налаштуваннях.

Відколи з'явилася альтернатива публікувати відеоматеріали, це значно пришвидшило створення та поширення нових жанрів медіа, культурних практик та створення нової професійної ідентичності⁷. Одним із результатів цих інновацій стала поява «професії» блогера або ж відеонаратора. Оскільки відеоблог є одним із форматів сторітелінгу, тут також немає обмежень у тому, яку тематику висвітлювати. Він відіграє роль посередника, медіатора, між адресантом та адресатом, і є лише засобом передачі інформації. Варто також розуміти, що відеонаратор є публічним мовцем для своєї аудиторії. Він виконує обидві або ж одну із функцій: створення контенту та його донесення до своєї аудиторії. В контексті відеооповідей історичних реконструкторів, я зосереджуватиму увагу на подвійній функції автора каналу: дослідника та наратора.

Також, важливим є розуміння того, що формат відеооповіді не іде у розріз із поняттям «тексту», проте, беззаперечно відрізняється від класичного його розуміння. Для кращого пояснення варто звернутися до дослідження Філа Бенсона «Дискурс Ютубу – Мультимодальний текст у глобальному контексті» (Phil Benson «The Discourse of YouTube - Multimodal Text in a Global Context»). Автор вводить поняття мультимодальності, що дозволяє розширити оригінальне поняття тексту, як передачі інформації виключно завдяки її запису графічною системою. Для Філа Бенсона письмовий текст є лише однією із можливих метод розміщення інформації на «сторінці». Саме тому автор висловлює тезу, що: «Користувачі Ютубу створюють тексти на Ютуб-сторінках»⁸, що відбувається завдяки використанню інструментів, наявних на їхній особистій сторінці і які моментально поширюються одразу ж після публікації.

⁷ Burgess J., Green J. *Online Video and Participatory Culture, Second Edition* // Polity, 2018, pp. 40-41.

⁸ Оригінальна цитата: «YouTube users produce the texts of YouTube pages» // Burgess J., Green J... p. 86.

Тобто в сучасному розумінні «текст» можна розміщувати на «сторінках». Під «Ютуб сторінками» (YouTube pages) варто розуміти акаунти користувачів, у нашому випадку безпосередньо вибраних історичних реконструкторів, які створюють "текст", що є нічим іншим, як аудіо-візуальними текстами, тобто тим контентом, який можна побачити на їхніх каналах.. Згідно з авторами, у сучасному світі текст є терміном до розуміння спродукованої інформації, в тому числі і у форматі відео, а не лише класичне розуміння друкованої інформації.⁹

Дослідження Філа Бенсона є важливим, оскільки він є одним із перших науковців, які розглядають популярні соціальні платформи саме із точки зору нового витка розвитку передачі інформації та створення нової форми прояву тексту у сучасному інформаційному просторі.

Саме тому Ютуб є одним із нових альтернативних шляхів поширення інформації у формі «Ютуб текстів» (YouTube texts), в тому числі і наукової. Загалом це саме медіум, яким також є Гугл, просто у форматі відеооповіді, а не текстового документу, що відкриває нові перспективи для донесення та інтерактивного споживання інформації, зокрема від історичних реконструкторів, оскільки часто ті методи та підходи, які вони використовують у своїх дослідженнях, при описі потребують також наведення візуальних прикладів, що зрочно зробити у форматі відеооповіді

1.2 Історична реконструкція та дослідницькі методи і підходи у ній

Історична реконструкція в сучасному розумінні підходу до відтворення історії є доволі новим явищем, яке виникло на межі п'ятдесятих-шістдесятих років минулого століття в США та країнах Західної Європи. Поступово воно поширювалася до країн Східної Європи, де ними активно почали займатися у дев'яностих, проте перші «проби» реконструкції відбулися дещо раніше. У Польщі, до якої реконструкція прийшла швидше, аніж до України, роком появи цього явища можна вважати 1977, адже тоді відбулися одразу дві події: «I

⁹ Benson Ph. *The Discourse of YouTube - Multimodal Text in a Global Context* // Routledge, 2017, New York and London, p. 86.

рицарський турнір на замку в Голуб-Добжинь» та «І зліт любителів індіанської культури в Ходзежі»¹⁰.

В Україні однією із перших реконструкторських подій було проведення воєнізованого шоу «Ристалище» в честь 1500 річниці Києва у 1982 році за організації Серафима Собка. Він вважається одним із основоположників історичної реконструкції в Україні, при чому не лише як організатор події, але й як зброяр, тренер, постановник сценічного фехтування, учасник міжнародних фестивалів історичної реконструкції. Саме завдяки цій постаті історична реконструкція в Україні почала свій активний розвиток¹¹, оскільки він очолив першу спільноту історичних реконструкторів, яка досліджувала тематику середньовіччя.

Не можна стверджувати, що до 1970-х не існувало історичної реконструкції на території Східної Європи, проте до цього часу вона могла існувати як приватна ініціатива окремо зацікавлених дослідників. Виникнення історичної реконструкції саме як суспільного явища та творення перших спільнот ми можемо зафіксувати 1982 роком, коли відбулися перші тематичні події. Проте досить швидко новий рух підхопили в Росії і «центр» перемістився саме туди. Лише в другій половині 90-х діяльність клубів історичних реконструкторів в Україні знову почала свою активну діяльність, як організації в незалежній державі. Українська спільнота формувалася у співпраці та запозиченнях у російської сторони, при чому цей процес був двостороннім, оскільки зв'язки між реконструкторами із України та Росії вже були напрацьованими та доволі міцними: як запрошені гості, учасники приїздили на події та докладалися до розвитку руху в обох країнах¹².

¹⁰ Bogacki M. *Czy Historia Może Być Atrakcyjna? Czyli o Przeszłości s jej «Żywych» Przejawach w Początku XXI Wieku // Zeszyty Dziedzictwa Kulturowego: tom 1: Białystok i Podlasie / Edited by Łopatecki K., Walczak W. Białystok, 2007, p. 205.*

¹¹ *Помер Серафим Собко – ідеолог і родоначальник лицарського руху Києва* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epochtimes.com.ua/ukraine/society/pomer-serafym-sobko-ideolog-i-rodonachalnyk-lycarskogo-ruhu-kyjeva-72375.html> (5.06.2011)

¹² *Історична реконструкція в Україні* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/larprinukraine/istoricn-rekonstrukcia-v-ukraieni>

Варто розуміти, що історична реконструкція, як суспільне явище, невідривно пов'язана із публічними подіями, що проводяться для потенційно цільової аудиторії – відвідувачів, які можуть стати прихильниками або ж долучитися до активної участі у русі в подальшому. Це пов'язано із тим, що будь-яка публічна подія або ж дії, що передбачають взаємодію із аудиторією, є частиною суспільного життя. Оскільки ціллю частини реконструкторів є поширення зацікавлення рухом серед населення, відкриті живі події або ж створення відкритих онлайн ресурсів є очевидними та єдиноможливими – у протилежному випадку про рух неможливо було б дізнатися.

Повертаючись до історії виникнення перших угруповань історичних реконструкторів, варто згадати і важливу роль кіноіндустрії кінця 1990-х – початку 2000-х, а саме виходу фільму за мотивами однойменного роману Генрика Сенкевича у 1999 році «Вогнем і Мечем» (Ogniem i Mieczem). Кінострічка викликала доволі широкий резонанс та зацікавила у майбутньому реконструкторів, оскільки сюжет розгортався на історичному тлі, а художнє оформлення було виконано відповідно до епохи, у якій відбувалися події. Також не варто випускати з уваги того факту, що історична реконструкція виникла як часткове відгалуження спільноти стилізаторів-фентезійників, які перейшли із середовища рольовиків – фанатів світу «Володаря перснів» до зацікавлення Середньовіччям, а особливо лицарськими поєдинками. Фактично відбулася заміна фентезійних рольових ігор на історичні. Дотепер нерідко історичні реконструктори, які почали свою діяльність у 90х або ранніх 00х згадують, що все почалося із захоплення рольовими іграми на основі фентезі у дитинстві або ж підлітковому віці.

Зовсім інший досвід занурення у реконструкцію серед тих, хто приєднався до руху протягом останніх 10-15 років – такі учасники вже мали можливість відвідувати безпосередньо реконструкторські події, тобто «пропускали» етап рольових ігор та одразу ж починали із реконструкції. Оскільки явище доволі нове, ще немає змоги виводити статистику, проте вже можна помітити динаміку,

того, як завдяки публічним подіям (а протягом кількох останніх років і онлайн-ресурсам) зростає зацікавленість історичною реконструкцією.

Як такого чіткого визначення чим є історична реконструкція, а тим паче спільноти в історичній реконструкції, немає. Саме поняття може відрізнитися в залежності від інтерпретації кожної окремо взятої людини, при чому поміж професіоналами одностайності також немає. Проте його можна спробувати окреслити за рахунок інших явищ, до яких вона дотична. Перш за все, це глобальні поняття живої історії та реконструкторства до яких додаються досвідова (експериментальна) археологія та стилізація. Нечіткості до визначення явища додає також і те, що однакові за значенням поняття різні науковці називають по різному: так Міхал Богацькі (Michał Bogacki) використовує термін стилізації¹³, коли Магдалена Стулгіс (Magdalena Stulgis), опираючись на праці Богацького, вже називає це інсценізацією¹⁴.

Загалом всі ці поняття: історичної реконструкції, живої історії, експериментальної археології та стилізації, в силу новизни явища поступово виникають в другій половині ХХ століття в США та поступово починають поширюватися в Європі із заходу на схід¹⁵.

Джей Андерсон (Jay Anderson), у праці «Жива історія: симуляція щоденного життя в живих музеях»¹⁶ зауважує, що поняття живої історії, або як її ще називають досвідової (засвоєної через специфічний досвід), має три основні варіації: як те, що інтерпретує матеріальну культуру більш ефективно; як те, що тестує археологічну тезу чи створює базу для історичної етнографії; або ж як те, що дозволяє взяти участь розважально-освітніх реконструкторських подіях.¹⁷ Її основним акцентом є відтворення історичного тла епохи у сьогоденні. В

¹³ Bogacki M. *O współczesnym „ożywianiu” przeszłości – charakterystyka odtwórstwa* // *Turystyka Kulturowa* No. 5. Poznań, 2010, pp. 4-27.

¹⁴ Stulgis M. *Pomiędzy rekonstrukcją, odtwórstwem a inscenizacją, czyli próba analizy zjawiska rekonstrukcji historycznej* // *Turystyka Kulturowa*. No. 5. Poznań, 2010, pp. 135-152.

¹⁵ Bogacki M. *Czy Historia Może Być Atrakcyjna? Czyli o Przeszłości s jej «Żywych» Przejawach w Początku XXI Wieku...* p. 205.

¹⁶ Anderson J. *Living history: Simulating Everyday Life in Living Museums* // *American Quarterly*. Vol. 34, No. 3. Baltimore, 1982, pp. 290-306.

¹⁷ Anderson J. *Living history: Simulating Everyday Life in Living Museums...* p. 291.

основному це: побут, облаштування тимчасових помешкань чи військових таборів. Цей метод найчастіше присутній на тематичних фестивалях або ж у фільмах, що використовують історичне тло в сюжеті. Метод живої історії є яскравим прикладом популяризації історії серед потенційних прихильників чи учасників реконструкторського руху, оскільки дозволяє на власному досвіді «відчути» епоху, адже важливою частиною цієї методи є інтерактивність та взаємодія із людьми.

Живу історію класифікують саме як форму експресивної культури¹⁸, яка може діяти різнопланово. Вона може використовуватись і як дослідження чи інтерпретація для кращого розуміння культури конкретного явища в чіткому проміжку часу, і як посередник між відіграванням в соціально допустимій формі поведінки, яка не завжди може бути універсальною для сьогодення.¹⁹

Загалом спільноти історичних реконструкторів є досить подрібленими та розрізненими, доволі часто вони використовують різну термінологію та мають різне поняття, що таке «достовірна реконструкція», що таке «інсценізація», а що вже є стилізованим явищем, тож контраверсія поміж ними є неминучою. Проблем додає також і те, що в залежності від обраної епохи відрізняється кількість об'єктів, що дійшли до наших днів у збереженому стані. В Україні найбільш поширеними епохами є: Середньовіччя, період Гетьманщини, Української Революції та Друга світова війна. Відповідно, чим давніша епоха, тим складніше говорити про цілковиту достовірність, а тому виникають дискусії між дослідниками. Окрему проблему створює також неможливість працювати із архівами Російської Федерації, що суттєво обмежує, а в дечому й сповільнює розвиток реконструкції в Україні.

Проте саме велика кількість фахових поглядів дозволяє вивести історичну реконструкцію на належний рівень, адже завдяки відкритому діалогу і з'являється можливість створення більш-менш однорідного сприйняття минулого. Так, беззаперечно, інсценізація не є достовірним репрезентуванням

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Ibid.

історії, воно залежить від того, як його трактуватиме сам інсценізатор. Що в свою чергу залежить від того, які джерела використовують для дослідження теми.

Про необхідність праці із першоджерелами та супутні проблеми наголошував Міхал Богацькі, стверджуючи, що одна з важливих проблем польської історичної реконструкції є використання реконструкторами лише кількох сучасних опрацьованих джерел, а також ігнорування джерел, які були написані саме в той період, який реконструюють.²⁰ На мій погляд, це є проблемою не виключно польських реконструкторів, а радше цілої спільноти реконструкторів, особливо непрофесіоналів, адже не кожен має змогу та необхідні навички для праці із оригінальними джерелами, особливо із давнішими, як в силу їхньої відносно невеликої кількості, так і через мову написання та те, що далеко не всі джерела є оцифрованими чи бодай доступними для відвідувачів, тож можливість ознайомитися із опрацьованими матеріалами у форматі відеооповіді вже стане непоганим способом дізнатися про існування джерел та їхній вміст і вже за потреби самостійно звернутися в ту інституцію, щоб їх опрацювати.

І навіть за розуміння цього факту, варто визнати, що задля якісної роботи над періодом та його репрезентації широким масам, праця із оригінальними джерелами є необхідною. Цієї думки дотримується і Ванесса Агнєв, аргументуючи це тим, що до того моменту, як подія буде репрезентованою, вона вже буде доволі сильно опосередкованою²¹ та узагальненою, і тому, задля збереження достовірності, праця із першоджерелами є буквально необхідною.

Інколи бажання достовірності у реконструкторських спільнотах зводиться до фетишизму²² і в контексті поширення зацікавлення історії не дає помітного результату. Це є радше елементом характерним для професійних реконструкторів²³, які підходять до свого захоплення вже не як до хобі, а

²⁰ Bogacki M. *O współczesnym „ożywianiu” przeszłości – charakterystyka odtwórstwa historycznego...* p. 12.

²¹ Agnew V. *Introduction: What Is Reenactment...* p. 332.

²² Gapps S. *Mobile monuments: A view of historical reenactment and authenticity from inside the costume cupboard of history* // *Rethinking History – The Journal of Theory and Practice* Volume 13 pp. 395-409. (20.08.2009). p. 396.

²³ Bogacki M. *O współczesnym „ożywianiu” przeszłości – charakterystyka odtwórstwa historycznego...* pp. 22-23.

повноцінної наукової праці, яка включає в себе роботу із архівними документами та створенні достовірних копій об'єктів. Важливо не змішувати ці дві групи учасників: професіоналів та аматорів, адже вони обидві є потрібними та важливими, хоч і різними по своїй суті. Для багатьох прихильників явища історична реконструкція є саме хобі. А тому вона для них несе за собою розважальний характер, який не може цілковито співставлятися із науковою працею, хоч історична реконструкція у будь-якому випадку має просвітницький, а подекуди і освітній характер.

Хочу наголосити, що історична реконструкція є широким поняттям і не всім учасникам руху є важливою чи цікавою наукова праця. Для деякого історична реконструкція обмежується вивченням технік бою чи організацією або ж відвідинами реконструкторських подій. Хоча для тих, хто займається свідомою популяризацією явища, ґрунтовні знання є необхідними.

Міхал Богацькі, досліджуючи спільноту історичних реконструкторів, умовно поділив їх на наступні групи²⁴: *відтворювачі-реконструктори (професіонали)*, які роблять наукові дослідження та є науковцями із спеціалізацією «реконструкція»; *відтворювачі-хобісти*, найчисельніша група, в якій немає спільної єдності, а отже складається з численних підгруп між якими часом виникають непорозуміння в зв'язку із розкутішим ставленням до трактувань та опрацювань джерел. Проте саме вони є популяризаторами, адже, здебільшого, взаємодія із потенційними прихильниками та учасниками руху є їхньою цариною; *відтворювачі-продовжувачі* – незначна кількість осіб, які діляться на дві групи: які *стилізують* (допускають неточності) *свідомо* та ті, які *приспосовують давні практики в сучасність*, здебільшого неоязичники; та *вибіркові відтворювачі* – незначна група, яка основний акцент ставить на спосіб, а не на достовірність (до прикладу стилізатори бою, яким важливе не достовірне обладнання, а техніки бою).

²⁴ Bogacki M. *O współczesnym „ożywianiu” przeszłości – charakterystyka odtwórstwa historycznego...* pp. 22-27.

Важливо розуміти, що для того, щоб стати професійним реконструктором досліднику необхідно мати не один рік досвіду і доходять до цього рівня далеко не всі, адже це переростає із невимушеного захоплення історією у повноцінну роботу над збором, опрацюванням та аналізом матеріалів. Часом до нього додаються і виготовлення чи купівля необхідних реквізитів та приготування до подій. Звісно, в контексті достовірності та автентичності лише відтворювачі-реконструктори відповідають поняттю історичного реконструктора, проте, як це можна побачити із типологізації Міхала Богацького, вони складають лише невелику частину всього реконструкторського руху, і непрофесіоналів є значно більше. Це не означає, що вони понижують планку якості, вони радше займають іншу нішу у цьому русі. Також варто зважати на фокус мого дослідження, адже в контексті відеоблогів мене цікавить саме група відтворювачів-реконструкторів та відтворювачів-хобістів.

1.3 Про відеоблоги історичної реконструкції

Для того, щоб досліджувати відеоблоги на тему історичної реконструкції, я вважаю за потрібне чіткіше окреслити їхню особливість, що частково пояснить мій дослідницький інтерес у цьому питанні. Цілком очікувано, що відеооповіді окресленої тематики також наявні на платформі Ютуб, та користуються певною популярністю серед зацікавлених у темі історичної реконструкції. Також варто означити, що відеоблоги цієї тематики поєднують у собі як розважальну, так і просвітницьку складову, тож їх можна відносити до жанру науково-популярного контенту.

Як я згадувала у попередніх підрозділах, особливістю сучасних медіаплатформ другого покоління є їхня можливість створення спільнот, завдяки опції коментування, що дозволяє не лише опосередковану та односторонню комунікацію. Завдяки цьому молодь, яка є однією із значних груп користувачів, навчається нових компетенцій, оскільки навіть за умови, що користувач не

продукує власного контенту, він бере активну участь у його обговоренні²⁵. У той же ж час, активна співучасть на платформі дозволяє користувачам здобувати цифрову грамотність та ставати більш критичними до інформації²⁶, що є необхідним як у звичайному житті, так особливо і у науковому, адже здатність критичним поглядом оцінити опрацьовану інформацію є буквально необхідною для науковця.

На підкріплення цих тез, Бургес та Грін також згадують, що сучасні медіаплатформи дозволяють публікувати велику кількість «квазі-фактичних» (quasi-factual) документальних відео²⁷, які приносять шкоду для тих, хто користується цим контентом та не перевіряє його на достовірність. Беззаперечно, у цьому твердженні є логіка, та воно не є безпідставним, проте я не повністю погоджуюся із визначенням контенту, наявного на Ютубі, як «квазі-фактичного», оскільки платформа є лише медіумом – таким самим, як друкована література. Ми не можемо стверджувати, що друковані матеріали є виключно достовірними та фактологічними – так само, як і з відео, для їхнього створення або ж написання використовувалися джерела, на які спирався автор. Якби твердження щодо «квазі-фактичних текстів» було повністю достовірним, у нас просто не могло б бути псевдонаукових видань та публікацій. А позаяк вони існують, що у класичній друкованій формі, що і у більш недавній формі відео.

Відеоформат Ютубу є зручним за своїм функціоналом та доступним для більшості користувачів, тож поряд із «квазі-» знаходяться і повною мірою достовірні наукові «тексти». Власне відповідальність за їх відбір та підбір лежить на споживачеві продукту, який обирає між видом контенту, базуючись на потребі та інтересі.

Крістоф Кюбергер вважає, що різноманітні медіа платформи, де репрезентують історію, а також формат репрезентації, є потужними інструментами, що формують наше сприйняття минулого та у багатьох аспектах

²⁵ Drotner, Kirsten *Dangerous Media? Panic Discourses and Dilemmas of Modernity* // *Paedagogica Historica* 35(3): Vol. 35(3): 1999, pp. 593–619.

²⁶ Burgess J., Green J. *Online Video and Participatory Culture, Second Edition...* p. 76.

²⁷ Burgess J., Green J. *Online Video and Participatory Culture, Second Edition...* p. 76.

«заміняють академічні дебати»²⁸, оскільки здебільшого над підготовкою матеріалу працюють спеціалісти. Завданням наратора є первинна обробка інформації, робота із першоджерелами та переформулювання її у зручну до сприйняття невідготованим глядачем форму.

Подача інформації у форматі відео передбачає пасивне споживання інформації глядачами, в той же ж час вимагаючи та залучаючи інтерпретативне мислення автора, який опосередковує інформацію, а також розбавляє серйозну інформацію простішими аналогіями та поясненнями, що дозволяє сприймати та розуміти повідомлення споживачам із низьким рівнем попередньої підготованості.

Власне більшість авторів сходяться у висновку, що при користуванні платформи Ютуб як медіумом у пошуку інформації, вимагає достатнього рівня Інтернет- та діджитал-грамотності, оскільки відповідальність при використанні інформації у власних дослідженнях все ж більшою мірою лежить на споживачеві. Проте процес створення та поширення інформації полягає у двосторонній комунікації. Саме тому двостороння діджитал-грамотність є фундаментальною вимогою для побудови якісної та інклюзивної партисипативної культури²⁹, адже комунікація у відеоблогах на платформі Ютуб відбувається не лише у схемі автор-глядач, але й глядач-глядач, що допомагає створювати спільноту тісно пов'язану між собою не лише за рахунок автора - кожна гілка діалогу стає ланкою, яка поєднує аудиторію між собою.

Спільноти історичних реконструкторів є групами однодумців, які, як і автор відеоблогу, добре знайомі із темою та розбираються у ній. Тоді як глядачі каналу – здебільшого зацікавлені у темі люди, які не проводять власних досліджень. Вони є не активними учасниками, а пасивними споживачами інформації. Тому автор блогу стає не одним із багатьох спеціалістів у спільноті, а єдиним дослідником, який ділиться інформацією із своєю аудиторією.

²⁸ Kühberger Ch. The Private Use of Public History and its Effects on the Classroom // Demantowsky, Marko. *Public History and School: International Perspectives*, Berlin, Boston: De Gruyter Oldenbourg, 2018, pp 69-83.

²⁹ Burgess J., Green J. *Online Video and Participatory Culture, Second Edition...* p. 76.

Але, що цікаво, автори каналів, присвячених історичній реконструкції, нерідко спілкуються між собою та підтримують контакт. Іноколи це виливається у спільну відеооповідь, яка поєднує інтереси обох дослідників, що дозволяє розширювати спільноту та обмінюватися аудиторією. В наступному розділі я детальніше розгляну питання кооперації та творення спільнот серед українських відеоблогів.

РОЗДІЛ II. АРТИКУЛЯЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКОГО ДОСВІДУ У ВІДЕОБЛОГАХ УКРАЇНСЬКИХ ІСТОРИЧНИХ РЕКОНСТРУКТОРІВ

2.1 Особливість українського сегменту історичної реконструкції на Ютубі

Активний бум українськомовних та українських блогерів з тематики історичної реконструкції почався приблизно у 2019-2020 році та відтоді набирає все більших обертів. Звісно, що частина блогів існувала і до того, проте активніше зацікавлення тематикою та різкий приріст аудиторії почався три роки тому. Особливо це стосується українськомовних блогерів, адже цей сегмент лише починає активно закріплювати свої позиції, як конкурентоспроможного, до того будучи радше нішевим. Мій основний інтерес полягає у відеоблогах українських історичних реконструкторів, які висвітлюють саме дослідницьку тематику на платформі Ютуб, тож це ще більше обмежує вибірку серед наявних відеооповідей.

Причину невеликої кількості підписників можна пояснити мовою викладу, адже порівняно із аналогічним контентом, але поданим російською мовою, кількість людей, які можуть сприймати інформацію українською є значно меншою. Окрім того, через алгоритми Ютубу, канали із невеликою кількістю підписок мають менше шансів потрапити у стрічку рекомендацій, тож їх доводиться шукати самостійно.

Також особливістю українського сегменту Ютубу є те, що автори каналів можуть бути як українськомовними, так і російськомовними, а в деяких випадках ще й англomовними, відповідно контент може бути викладено трьома мовами. Це дещо ускладнювало пошук вибірки, проте у цьому питанні я користувалася не мовним, а географічним критерієм: якщо блогер мешкає в Україні, я зараховувала його до українського сегменту блогінгу, не зважаючи на мову ведення каналу. Це зроблено у зв'язку із тим, що і українськомовні, і російськомовні, і англomовні українські блогери розвивають саме українську історичну реконструкцію, тож для мого дослідження важливим було взяти до уваги всі групи.

Якщо із появою англомовних українських відеоблогів до недавнього часу я не стикалася, то наявність серед умовної більшості російськомовних відеооповідей можна пояснити тим, що довший час у нас було «спільне інфополе» з росіянами і відповідно, якщо хтось хотів розвивати свій відеоблог та збільшувати кількість підписників, використовувалась російська мова. Але останні 2 роки відбувається розквіт українськомовного сегменту та поступовий перехід на українську мову тих, хто до того вів канал російською. Тобто можна стверджувати, що зараз нарешті відбувається розвиток унікально українського сегменту реконструкції.

Варто зауважити, що ні обмін досвідом, ні перебування в іноземних спільнотах реконструкторів не є поганим – це навпаки лише покращує якість та часом полегшує дослідження. Це можна порівняти із участю у закордонних конференціях науковців – це один із хороших методів напрацювати контакти та співпрацювати. Я всього лише окреслюю ту ситуацію, яка у нас склалася.

Крістоф Кюбергер вважає, що різноманітні медіа платформи, де репрезентують історію, а також формат репрезентації, є потужними інструментами, що формують наше сприйняття минулого та у багатьох аспектах заміняють академічні дебати³⁰, оскільки здебільшого над підготовкою матеріалу працюють спеціалісти. Завданням оповідача є первинна обробка інформації, робота із першоджерелами та переформулювання її у зручну до сприйняття непідготованим глядачем форму.

Цифрова подача інформації передбачає пасивне споживання інформації глядачами, в той же ж час вимагаючи та залучаючи інтерпретативне мислення автора, який опосередковує інформацію, а також розбавляє серйозну інформацію простішими аналогіями та поясненнями, що дозволяє сприймати та розуміти повідомлення споживачам із низьким рівнем попередньої підготованості.

З однієї сторони, якість самого контенту страждає, оскільки зникає можливість глибокого занурення в конкретну тему. Цілком очевидно, що автори

³⁰ Kühberger Ch. The Private Use of Public History and its Effects on the Classroom... pp 69-83.

не говорять у відео всього масиву інформації, яким володіють, оскільки їхня ціль не провести лекцію, а довести до відома. Проте і наукові статті є зрештою компіляцією попередньо проведених досліджень, праці з першоджерелами та виведенням власного висновку або ж гіпотези. У цьому відеооповіді нічим не відрізняються від наукових публікацій, лише спосіб реалізації є іншим – із застосуванням аудіовізуальних систем. Відеоблог не є записом наукової лекції, тож багато фахової інформації не входить у фінальну версію відео, але автор незмінно вводить в контекст та надає пояснення із ілюструванням сказаного.

Все ж, я обрала шість українських Ютуб-каналів присвячених історичній реконструкції: «Поліна Шу: Історія та одяг» (Polina Shu: История и одежда)³¹, «Гайдук Кам'янець» (Haiduk Kamieniec)³², «Галицький Лев»³³, «Сукня³⁴, пудра, пара ножиць» (Платье, пудра, пара ножниц)³⁵, «Плаття, пудра, пара ножиць» – новий проєкт авторки попереднього каналу³⁶ та «Козак Медіа» (Kozak Media)³⁷. Автори цих каналів зосереджені на різних аспектах історичної реконструкції, мають різний підхід та використовують різну методику репрезентації історичної реконструкції. Тому спершу варто розглянути кожен відеоблог окремо.

«Поліна Шу: Історія та одяг» (Polina Shu: История и одежда) – російськомовний канал із зовсім невеликою кількістю підписників³⁸. Авторка в основному досліджує жіночу європейську моду XVIII століття, інколи урізноманітнюючи канал короткими інсценізаціями середньовічного фарсу на кшталт «Ноде та Дворянин»³⁹. Активне ведення каналу Поліна Шу почала 20 лютого 2021 року, коли й виклала перше відео.

³¹ Polina Shu: История и одежда [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.youtube.com/channel/UCZT0YzJyrLEIW3WfRoxRtgg>

³² Haiduk Kamieniec [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.youtube.com/c/Zaremba78>

³³ Галицький Лев [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.youtube.com/channel/UCaZNltqTrXd5rww6xTu3kbw>

³⁴ Для перекладу назви каналу я обрала саме таке формулювання, щоб була змога розрізнити два канали авторки із схожими назвами.

³⁵ Платье, пудра, пара ножниц [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.youtube.com/channel/UCt9bKYGnSAoUbJ6ZVpoiXA>

³⁶ Плаття, пудра пара ножиць [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.youtube.com/channel/UC5y4O1kPZhvLhdb5EMtZmLg>

³⁷ Kozak Media [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.youtube.com/c/KozakMedia>

³⁸ Станом на 28.05.2023 – 990 підписників.

³⁹ Polina Shu: История и одежда «Ноде и Дворянин» - Средневековый фарс после пира на Ruthenica Medievalis 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=AeB38kCOqoI> (12.09.2021)

Найчастіше її відео є зафільмованим процесом створення жіночого одягу XVIII століття чи об'єктів, необхідних для гардеробу того часу. Також вона пояснює у який спосіб той чи інший елемент вбрання носили або ж використовували.

Хоч цей канал є ще зовсім невеликим, він займає нішу української історичної реконструкції XVIII століття, яка є малопредставленою назагал. Здебільшого всі події на кшталт тематичних балів організують виключно для учасників спільноти, тож у глядачів є хороший шанс дізнатися про цей період та його дослідження із каналу Поліни Шу. Поки це єдиний відеоблог, присвячений моді та створенню вбрання періоду XVIII століття в українському сегменті Ютубу.

«Гайдук Кам'янець» («Haiduk Kamieniec») – українськомовний канал, сфокусований на декількох тематиках: військовій справі XVII століття в Україні, реконструкції відповідного вбрання, експериментальному виготовленню продукції для військової справи того часу, а також на просвітницьких відео про захисні споруди різних періодів. При чому здебільшого останнє відбувається безпосередньо на відповідній локації. Основна кількість відео так чи інакше дотична до Кам'янця-Подільського та фортеці у ньому. Епізодично також є відео із фестивалів чи закритих реконструкторських подій, а також відеозвіти про співпрацю із реконструкторами з-закордону.

На прикладі каналу «Гайдук Кам'янець», можна побачити зовсім інший фокус історичної реконструкції: акцент поставлений на загальне історичне тло, фактично повсякдення, у якому вбранню, як і в попередньому випадку, надають значення та приділяють цій темі увагу, проте це є лише однією із декількох тем, які автор висвітлює у своєму відеоблозі.

Цей канал налічує майже 10 500 підписників⁴⁰, що є доволі великою спільнотою, зацікавленою у військовій тематиці XVII століття. Тут можна чітко

⁴⁰ Станом на 28.05.2023.

побачити та виокремити просвітницьку складову у поданні інформації, яка чітко відмежована від суто розважального контенту.

«Галицький лев» – ще один українськомовний канал середньовічної тематики. В основному контент зосереджений на НЕМА – історичній техніці бою⁴¹, а також на відеозвітах із фестивалів історичної реконструкції. Канал є відносно невеликим та налічує більше тисячі підписників⁴², проте зважаючи на те, що на каналі опубліковано 19 відео за більш як 2 роки існування, це число не є малим. В декількох останніх відео автор почав використовувати стилізовану лексику та театралізовує свою манеру подачі інформації, що разом із середньовічним вбранням створює атмосферу Середньовіччя.

Якщо під час живих подій театралізоване представлення буде сприйматися глядачами, як неприродне, та те, яке заважає занурюватися у атмосферу епохи, то у випадку із відео, це навпаки є допоміжним засобом, щоб створити ілюзії перенесення в інший час. Причиною чому «театралізованість» у випадку із Ютуб-блогами є можлива, полягає у тому, що фактично це є осучасненим продовженням телепередач. Тобто глядач завідомо розуміє, що це зафільмоване дійство, яке має свій сценарій. Також цьому сприяє і монтаж – глядач є саме глядачем через екран, а не безпосередньо присутнім під час події, як у випадку із фестивалями. Серед українського сегменту Ютубу канал «Галицький Лев» є єдиним, що висвітлює середньовічну тематику у театралізованій спосіб.

Відеоблог «Сукня, пудра, пара ножиць» («Платье, пудра, пара ножниц») має найбільшу аудиторію – 42000 підписників. Авторка активно веде його із квітня 2019 року та розповідає про реконструкцію вбрання різних епох. Її основною діяльністю є проведення лекцій на тему історичного вбрання, а канал – побічним висвітленням теми, який допомагає зацікавлювати нову аудиторію.

Що цікаво, на каналі авторка не показує процес пошиття одягу, а лише розказує про складові вбрання та ілюструє їх відео із процесом одягання. Її

⁴¹ Офіційна сторінка *Історичного Європейського бойового мистецтва* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hemaalliance.com/>

⁴² Станом на 28.05.2023.

фокусом є не розповісти про метод виготовлення, а саме поширення інформації про історичне вбрання Європи різних епох та країн.

Цей канал презентує найбільш академічний підхід до історичної реконструкції, адже у відео авторка постійно посилається до першоджерел та наукових досліджень, при цьому не переходячи у формат відеолекції – всі вебінари вона розміщує на платному сайті, тоді як відео на Ютубі є радше тизерами до них, покликані зацікавити глядача та в загальному пояснити особливості моди певної епохи. В силу того, що контент є російськомовним, канал є відомим не лише для української аудиторії, тож серед відео є декілька колаборацій із іноземними блогерами.

Також протягом останнього року Наталія Скорнякова веде другий відеоблог «Плаття, пудра, пара ножиць⁴³», який є українськомовною альтернативою першому каналові, але з ухилом до історичного вбрання, притаманного вже не різним європейським країнам, а саме України. За період від створення, кількість підписників становить трохи більше, ніж 1700 осіб.

Останнім каналом, який я обрала для розгляду, є «Козак Медіа» («Kozak Media») – відеоблог, у якому розповідають про Україну періоду козаччини. Серед відео є як і реконструкція козацького вбрання, так і відтворення історичних рецептів та зброї. Окремим блоком є інформативні відео про битви, побут, відеозвіти із фестивалів. Канал налічує 17500 підписників.

2.2 Артикуляція дослідницького досвіду в українських відеоблогах історичної реконструкції

2.2.1 Артикуляція дослідницького досвіду у відеооповідях «Polina Shu: История и одежда»

Авторка каналу пише про себе:

«я реконструктор (відтворюю одяг), експериментальний історик та акторка в історичному театрі. На цьому каналі я розкажую про моду та побут людей минулих епох – від середньовіччя до нового часу, пробую на собі тогочасні лайфгаки та рецепти,

⁴³ Плаття, пудра пара ножиць [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.youtube.com/channel/UC5y4O1kPZhvLhdb5EMtZmLg>

трохи борюся із міфами про ті часи та стараюся показати вам, що минуле – це, хоч і не ідеально, проте дуже цікаво та має право на життя»⁴⁴.

Вже з цього опису можна побачити, що Поліна Шу позиціонує себе як історичну реконструкторку, яка працює із першоджерелами та відтворює їх на практиці, часом завдяки детально збереженим описам, часом – завдяки експериментальній археології. Також авторка слідкує за загальною ситуацією наявності достовірної інформації про цікаві їй періоди, знайома з псевдо-історичними фактами та розвіює їх.

У своїх відео Поліна Шу використовує декілька різних дослідницьких методів та підходів для наповнення відеооповідей. Звісно, що першим і головним етапом є проведення дослідження, праця із першоджерелами та ознайомлення із актуальними дослідженнями. Проте окрім цього у відеооповідях важливо також працювати і з створенням відео-«тексту».

Одним із методів є експериментальна археологія, особливість якої полягає у тому, що він не є достовірним, оскільки для створення об'єктів використовується припущення: «як це робили в минулому?». Причиною використання цього методу є нестача збереженої джерельної бази або сильне пошкодження оригінального об'єкту.

Приклад такого підходу ми можемо побачити у кількох відео, зокрема у серії відео «Вони цього не робили! – міфи про зачіски бароко, готуємо помаду для волосся XVIII століття»⁴⁵ та «А-ля Маркіза Помпадур - зачіска XVIII століття власноруч»⁴⁶ авторка на власному прикладі показує техніку створення зачіски періоду 1730-1750х років та всього, що є необхідним для цього: від технології, до необхідних елементів.

⁴⁴ Авторський переклад, оригінальна цитата: «А ещё реконструктор (воссоздаю одежду), экспериментальный историк и актриса в историческом театре. На этом канале я рассказываю про моду и быт людей прошлых эпох - от средневековья до нового времени, пробую на себе лайфхаки и рецепты того времени, немножко борюсь с мифами об этих временах, и стараюсь показать вам, что прошлое это, хоть и не идеально, но очень интересно, и имеет право на жизнь.» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/@polina_shu/about

⁴⁵ Polina Shu: *Они этого не делали! - мифы о прическах барокко, готовим помаду для волос XVIII века* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=gNx-tQ5wLPI> (21.07.2021).

⁴⁶ Polina Shu: *А-ля Маркиза Помпадур - причёска XVIII века своими руками* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://youtu.be/-vLoBttWcIk> (12.08.2021).

Паралельно із цим Поліна Шу називає ті видання, які вона використовувала для пошуку інформації.

Окрім того, у частині своїх відео авторка використовує інсценізацію, як у «Ноде та Дворянин»⁴⁷. Середньовічний фарс у її виконанні є відтворенням побутової сцени із життя людей тієї епохи у переосмисленні сучасної людини.

Значною частиною відеооповідей на цьому каналі є тема вбрання, тож глядачі можуть ознайомитися із методою пошиття, стилем та способом одягання жіночого одягу XVIII століття. Це все авторка відтворює на основі збережених оригіналів вбрання у музеях та приватних колекціях, описів із оригінальних джерел, академічних видань, фресок, портретів чи мініатюр.

Загалом стиль відеооповіді Поліни Шу є досить неформальним та розважальним, що дозволяє легко та якісно засвоювати інформацію, при чому наукового характеру, адже підготовка до кожного відео включає працю із дослідницькою та науковою літературою, а також практичну частину, яка частково або повністю відображається у відео.

2.2.2 Артикуляція дослідницького досвіду у відеооповідях Олександра Заремби «Haiduk Kamieniec»

Про себе автор каналу пише:

...Все що я роблю в житті так чи інакше пов'язано з історією. Працюю в музеї , захоплююсь історичною реконструкцією, очолюю го Кам'янець Подільське військово-історичне товариство. Люблю подорожувати. Все це так, чи інакше, знаходить відображення на цьому каналі⁴⁸.

Тож на цьому каналі є нестандартні формати подачі наукової інформації через відеозвіти із реконструкторських подій, інтерв'ю, участь у міжнародних обмінах відповідної тематики, експериментальна археологія та велопрогулянки історичними теренами.

⁴⁷ Polina Shu: История и одежда *Ноде и Дворянин* - *Средневековый фарс после пир на Ruthenica Medievalis 2020* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=AeB38kCOqoI> (12.09.2021)

⁴⁸ Haiduk Kamieniec [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/@Haiduk_Kamieniec/about

Окрім безпосередньо методу реконструкції, на основі збережених оригіналів, Олександр Заремба нерідко використовує метод відтворення об'єкту суто за його описом або ж оригінальним зображенням – експериментальною археологією.

Так на каналі «Гайдук Кам'янець» є відео «Історичний пікнік 2021, Ч.І Варимо дьоготь.»⁴⁹, у якому реконструктори проводять експеримент із варіння дьогтю на основі схематичної замальовки пристрою та рецептові із записів XVII століття. Оскільки у відео вказано, що наявні описи та речові знахідки є неповними, але достатніми для того, щоб створити гіпотезу, автор використовує метод експериментальної археології – на основі наявних джерел робить припущення щодо тих елементів, яких не вистачає та випробовує їх на практиці.

Під час відео автор встигає показувати тривалий процес виготовлення дьогтю історичним методом, а також додає власні коментарі, які включають переказ інформації із історичних джерел та ілюстрування їх як реальним прикладом, так і зображеннями із наукових видань, які базовані на археологічних знахідках.

Також автор каналу використовує історичне картографування та знімає відеооповіді про давні локації, сліди яких ще можна помітити або ж вони вже зовсім зникли. До прикладу, у відео «Шукаємо межі Тернополя XVI -XVII ст.»⁵⁰ автор розказував про розміри, побут, будівлі та їх призначення в Тернополі XVI-XVII століття у форматі пішої та велопрогулянки та ілюстрував свої слова зображеннями старовинних карт, накладаючи їх на сучасне місто.

⁴⁹ Haiduk Kamieniec *Історичний пікнік 2021, Ч.І Варимо дьоготь*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://youtu.be/IFDDj5EFrKk> (27.04.2021).

⁵⁰ Haiduk Kamieniec: *Шукаємо межі Тернополя XVI -XVII ст.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ZyN59NH1SiQ> (27.07.2021).

2.2.3 Артикуляція дослідницького досвіду у відеоповідях «Галицький Лев»

Автор пише, що: «Канал українською мовою про історію, історичну реконструкцію, Львів та околиці»⁵¹, тож серед відео можна побачити відеозвіти та відеошоденники фестивалів історичної реконструкції, пізнавальні відео на тему реконструкції вбрання, історичних походів та військової тематики.

Одним із останніх на каналі є відео «Кіраса та плитоностка»⁵², зняте за сприяння Львівського історичного музею. В цьому відео автор ознайомлює глядача із історією захисного спорядження від давніх часів і до сьогодення. Все це супроводжується частково фотографіями обладунків із архівів та музеїв, ілюстраціями реконструйованого зовнішнього вигляду людей в обладунках, а також оригіналами кірас XVI та XVII століття, які зберігаються у Львівському історичному музеї. Окрім того, для кращої ілюстративності, автор каналу також одягнутий у відповідну реконструкцію вбрання та обладунків XVI-XVII століття.

Зовсім інший формат артикуляції дослідницького досвіду вжито у відео «Грецький Вогонь сьогодні»⁵³. Це стилізація під мешканця епохи, адже автор використовує стилізовану на середньовічний манер сучасну лексику, посилаючись на актуальні для того часу події: «...Прийшла в наші землі війна страшна. Московія принесла розорення...»⁵⁴. Але в той же ж час це є саме алюзією, оскільки темою відео є грецький вогонь, його рецепт та те, як його застосовували. Окрім цього, автор одягнений у реконструкцію середньовічного костюму. Та, якщо звертати увагу не на вигляд, а на зміст та форму подачі інформації, можна побачити риси історичної стилізації.

Також у відео автор посилається безпосередньо на джерела, які використовувались при створенні матеріалу у відео. На приклад у відео «Костюм

⁵¹ Галицький Лев [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/@Galician_Lion/about

⁵² Галицький Лев *Кіраса та плитоностка* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=KwFj13kuMO4&t=195s> (13.03.2023).

⁵³ Галицький Лев *Грецький Вогонь сьогодні* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=JRNagaJ9tm4> (22.03.2022).

⁵⁴ Галицький Лев *Грецький Вогонь сьогодні...* 0:10-0:15

знатного мадяра – спроба реконструкції»⁵⁵ автор чітко перелічує ті артефакти та матеріали, які було використано для спроби реконструкції вбрання: «...щоби реконструювати зовнішній правдоподібний вигляд одягу тих або більш давніх часів, ми змушені покладатися лише на зображувальні джерела, а також на певну кореляцію між народами, які вели подібний спосіб життя...»⁵⁶ та:

...[ця реконструкція – прим. авт.] є поєднанням археологічних знахідок з Західної України, зокрема стоянки у Судовій Вишні, а також зображувальних джерел та текстових описів і згадок культури кочових народів Великого Степу і земель України, і аж до території Китаю... Відправною точкою та джерелом натхнення на цей образ послужили зображення угорських вершників на срібних чашах X століття...»⁵⁷.

Тож, за потреби, глядач, який зацікавлений у самостійному опрацюванні цих матеріалів може знайти їх та також посилатися на оригінал.

Не менш важливим є зображення⁵⁸, яке використовує автор у цьому відео, оскільки воно підписане як застаріле та романтизоване бачення мадярів X століття. Згадки таких джерел привертають увагу до критичної оцінки матеріалів, а також вказують на важливість перевірки достовірності. В «Інтернеті» є багато матеріалів: як достовірних, так і тих, що вводять в оману або ж є псевдонауковими. Тому згадки науковцями таких джерел із чіткою артикуляцією їхньої недостовірності, є не менш важливим, аніж посилання на достовірну інформацію.

2.2.4 Артикуляція дослідницького досвіду у відеооповідях Наталії Скорнякової «Платье, пудра, пара ножниц» та «Плаття, пудра, пара ножиць»

Канали Наталії Скорнякової, серед всіх згаданих каналів, є найбільш академічними у плані викладу інформації і радше нагадують записану лекцію із ілюстративними перебивками, які унаочнюють розказане.

Про свій канал авторка пише:

⁵⁵ Галицький лев *Костюм знатного мадяра – Спроба реконструкції* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ptvY6EENj3I> (17.12.2022).

⁵⁶ Галицький лев *Костюм знатного мадяра – Спроба реконструкції ...* 0:42-0:57

⁵⁷ Галицький лев *Костюм знатного мадяра – Спроба реконструкції ...* 1:29-1:57

⁵⁸ Галицький лев *Костюм знатного мадяра – Спроба реконструкції ...* 1:01-1:05

*Все про історичний костюм - Україна від часів Русі до сьогодні та Європа в цілому, від античності до ХХ ст. Власні дослідження та реконструкції, інтерв'ю з фахівцями та експериментальна археологія! Автор та ведуча каналу – Наталя Скорнякова, дослідниця історичного одягу та старовинного кравецтва*⁵⁹.

Частина відео на обидвох каналах перегукується, оскільки авторка переозвучувала їх із російської на українську, проте більшість відео є унікальними для кожного із двох каналів.

Цікавими є серія відео-інтерв'ю із Оксаною Косміною – етнологинею та спеціалісткою у сфері українського народного костюму, присвячених темі вишивки та вишитих сорочок в Україні: «ВИШИТІ СОРОЧКИ ДО СЕРЕДИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ: образотворчі джерела / Інтерв'ю з Оксаною Косміною»⁶⁰, «НАЙСТАРІШІ ВИШИВАНКИ: початок збору етнографічного матеріалу / Інтерв'ю з Оксаною Косміною»⁶¹ та «МОДА НА ВИШИВАНКИ Й НЕ ТІЛЬКИ: збірки узорів та етностиль ХІХ століття / Інтерв'ю з Оксаною Косміною»⁶². Серія цих відео є безпосередньо записаними та змонтованими інтерв'ю із науковицею, яка працює та проводить дослідження у сфері історичного одягу. Окрім того, важливим є факт колаборації двох дослідниць, що свідчить про те, що дослідники, які ведуть тематичні Ютуб-блоги, співпрацюють із спеціалістами у сфері та готують публікації на основі спільно проведеної роботи.

Серія відео про українські вишиті сорочки є не єдиною колаборацією на каналі Наталії Скорнякової – авторка також спільно створила відео із каналом Поліни Шу, яке було присвячено жіночій сукні ХVІІІ століття⁶³. Знову ж таки – обидві авторки контенту є дослідницями історичного костюму та займаються історичною реконструкцією. Тож таке відео є прикладом співпраці дослідників, та є спільною публікацією відеооповіді.

⁵⁹ Плаття, пудра, пара ножиць: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/@pp-pn/about>

⁶⁰ Плаття, пудра, пара ножиць: *ВИШИТІ СОРОЧКИ ДО СЕРЕДИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ: образотворчі джерела / Інтерв'ю з Оксаною Косміною* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=i8L3I2R04K0> (11.12.2022).

⁶¹ Плаття, пудра, пара ножиць: *НАЙСТАРІШІ ВИШИВАНКИ: початок збору етнографічного матеріалу / Інтерв'ю з Оксаною Косміною* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=8bDt8d0CkKI> (29.01.2023).

⁶² Плаття, пудра, пара ножиць: *МОДА НА ВИШИВАНКИ Й НЕ ТІЛЬКИ: збірки узорів та етностиль ХІХ століття / Інтерв'ю з Оксаною Косміною* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=9A1EWt1e8RA> (30.04.2023).

⁶³ Платье, пудра, пара ножиц *ЖЕНСКОЕ ПЛАТЬЕ 1770-Х: как одевались дамы времён Марии-Антуанетты* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://youtu.be/AnNACrdgZDg> (16.10.2021).

Окрім того, цікавим є відео «РЕКОНСТРУКЦІЯ КОСТЮМУ НОВГОРОДСЬКИХ СЛОВЕН: що з нею не так? [Мода середньовіччя]»⁶⁴, оскільки авторка наглядно показує некоректну реконструкцію та пояснює основні правила якісного достовірного відтворення історичного одягу, при чому критикує вона власний комплект, який самостійно і створювала. Наталія Скорнякова розказує про кожен елемент вбрання, вказує звідки вона брала інформацію для його створення, описує недоліки та наголошує на тому, як би насправді мало виглядати коректне відтворення вбрання X століття, чітко окресленого регіону. На прикладі цього відео глядачі можуть ознайомитися із правилами історичної реконструкції та, що не менш важливо, усвідомити, що помилки – є звичною частиною шляху, і від них не застраховані навіть ті, хто є хорошими спеціалістами. Загалом, в історичній реконструкції часто варто проводити «роботу над помилками», адже в силу відносної новизни явища, трактування коректності відтворення об'єктів постійно вдосконалюється та розвивається.

Також авторка каналу пояснює технологію виготовлення достовірної копії історичного одягу, як у відео «ЯК ПОШИТИ КОРСЕТ епохи Ренесансу [Історична нижня білизна]» (авт.перекл.)⁶⁵, де відтворює корсет аристократки кінця XVI століття. Цікавим є не лише детальне пояснення із ілюструванням фотографіями процесу відтворення викрійки та пошиття одягу, але й пояснення звідки і яким чином до нашого часу доходять оригінали. У випадку із корсетом – із склепу в крипті собору, де була похована графиня. Також авторка посилається на видання, яке опублікувало інформацію про артефакт, та на місце його експонування, що дозволяє легко їх знайти та опрацювати самостійно. Паралельно із цим Наталія Скорнякова також пояснює чому встановити точний колір одягу того періоду є складно або ж практично неможливо, що також є

⁶⁴ Платье, пудра, пара ножниц *РЕКОНСТРУКЦИЯ КОСТЮМА НОВГОРОДСКИХ СЛОВЕН: что с ней не так?* [Мода средневековья] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=qLeawb2_mvk (16.10.2020).

⁶⁵ Платье, пудра, пара ножниц *КАК СШИТЬ КОРСЕТ эпохи Ренессанса* [Историческое нижнее бельё] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=RJnazlz29IM> (29.05.2020).

неочевидним для аматора, але необхідним знанням для професіонала, який працює із реконструюванням історичного вбрання. Також в описі до відео продубльовано посилання на всі використані при підготовці відео джерела.

2.2.5 Артикуляція дослідницького досвіду у відеооповідях «Kozak Media»

Автор каналу пише про команду, що:

Канал присвячений прикладній історії України. Ми не розповідаємо про історію взагалі, як це пишуть в підручнику, а висвітлюємо її через призму конкретних речей, яких можна торкнутися, які можна потримати в руках. Ми досліджуємо та відтворюємо озброєння, одяг, спорядження, побутові речі. Також вивчаємо соціальну психологію, звичаї, вірування та розваги населення України XVII століття. Проте, не обмежуємося цим періодом⁶⁶,

що можна прослідкувати у відео.

У відеоблозі Козак Медіа автор разом із реконструкторами створили копію гармати⁶⁷ часів козаччини, проте вони змінили пропорції та вдосконалили кріплення. Оскільки оригінальне креслення було частково зміненим, гармату не можна назвати достовірною копією, проте оскільки для її створення використовувалось декілька старовинних креслень, які порівнювали та на основі яких виготовили схожу модель, це можна вважати експериментальною археологією.

Також у відео «Історія відтворення козацького барабану часів Хмельниччини»⁶⁸ автор каналу детально розповідає про процес створення виробу, додає задокументовані уривки процесу виготовлення, коментарі майстра. Також автор пояснює проблематику відтворення такого барабану, оскільки поки немає відомих збережених оригіналів часів Хмельниччини. Проте є достатньо необхідних джерел та пізніших зразків, які дозволяють провести порівняння та виготовити найбільш імовірну реконструкцію виробу того

⁶⁶ Kozak Media [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/@KozakMedia/about>

⁶⁷ Kozak Media Відтворення козацької гармати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=DPfmMLYUrcA> (18.08.2020).

⁶⁸ Kozak Media Історія відтворення козацького барабану часів Хмельниччини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=u9q8MbyuOQ> (03.07.2021).

періоду. Окремим блоком відео автор вказує всі джерела, на основі яких відбувалася реконструкція⁶⁹.

Також частиною відеооповідей на каналі є пізнавальний контент про професії та побут козацького періоду. Варто зазначити, що такі відео стосуються не лише козацького стану, а безпосередньо описують аспекти життя міщан епохи, що дозволяє глядачеві скласти уявлення про різні соціальні групи. У відео «Ремесло ката на українських землях у 17-18 століттях»⁷⁰ автор якраз розповідає про ремесло ката, критерії відбору на професію, її появу та особливості. Він постійно посилається на дослідників та цитує їх, а також ілюструє свою оповідь зображеннями із тогочасних книг та хронік.

Тож відеооповіді цих авторів мають спільну тенденцію посилатись на джерела та літературу, використану у дослідженнях, безпосередньо у відео, інколи дублюючи її окремим блоком в описі під відео. У тому випадку, коли відео стосується практичного відтворення об'єктів, вони використовують власні фото- та відеоматеріали для ілюстрування практичної частини свого дослідження. На деяких каналах з'являються також і унікальні формати: інтерв'ю або ж колаборації із іншими дослідниками та відеоблогерами, проте незмінними залишаються апелювання до першоджерел та акцентування уваги на важливості попереднього теоретичного дослідження.

⁶⁹ Kozak Media *Історія відтворення козацького барабану часів Хмельниччини...* 8:42-10:28

⁷⁰ Kozak Media *Ремесло ката на українських землях у 17-18 століттях* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=OUKv1d904U8> (14.12.2021).

ВИСНОВКИ

У цій роботі розглянуто відеооповіді історичних реконструкторів на платформі Ютуб через призму артикуляції того дослідницького досвіду, який передує створенню відео. Кожна відеооповідь потребує від автора попередньої підготовки та праці з джерелами. Відеоблогери тематичних Ютуб-каналів можуть опрацьовувати першоджерела, актуальні дослідження або ж проводити власні так само, як і дослідники, які не ведуть відеоблог. Проте у випадку із тими, хто вирішує оформити результати своєї діяльності у відеоформат, змінюється спосіб викладу інформації. Аналіз або ж власне дослідження автор відеооповіді розміщує як «онлайн-текст» на свою Ютуб-«сторінку», що є аудіо-відеоматеріалом. Тож часто у цьому випадку використовуються фото- та відеоматеріали, закадрові озвучення та безпосереднє мовлення на камеру, де відеоблогер стає своєрідним мовцем, а академічне знання та дослідження лягають в основу сценарію відео.

Онлайн-тексти у випадку із відеоплатформами на кшталт Ютубу змінили початкове сприйняття їх як виключно текстових, друкованих, матеріалів та тепер трактуються саме в контексті інформаційної наповненості. Це стало можливим завдяки розвиткові варіативності соціальних мереж та збільшенні кількості альтернатив, доступних для пошуку та сприйняття інформації. Схожою аналогією до процесу, який ми можемо спостерігати зараз, є перехід, який відбувся декілька десятиліть тому, від суто друкованих публікацій, до їхнього розміщення в Інтернет-виданнях. Тобто нові формати є саме альтернативою, а не заміною попередніх. Вони вдало доповнюють вже існуючі варіанти публікації результатів дослідницької діяльності.

У випадку із історичними реконструкторами, часто їхнє дослідження виливається у практичну частину – відтворення об'єкту чи певної практики на підставі наявних першоджерел, досліджень та гіпотез, у випадку, якщо наявної джерельної бази є недостатньо. Останній вказаний метод називається експериментальною археологією – досі спільної думки чи є такий підхід історичною реконструкцією, чи ні, спільноти спеціалістів цієї сфери не мають.

Проте він будується на основі припущень, базованих на порівнянні знахідок чи джерел аналогічного періоду, але іншої території, або ж за додавання функціональних деталей, без яких об'єкт не виконуватиме своєї функції. Тож і цей підхід вимагає вагомих знань та проведення попереднього дослідження теми.

Результати своїх досліджень автори можуть текстово описати, доповнити їх фотоматеріалами чи відео, але також є можливість створити відеооповідь. Саме на останній опції і зосереджений фокус цієї дослідницької роботи. Теоретичні напрацювання допомогли при аналізі виробників відеоконтенту шести Ютуб-каналів українських історичних реконструкторів, на окремих прикладах яких варто зосередити увагу, оскільки вони вдало ілюструють та підкріплюють теоретичну частину роботи.

Авторкою двох каналів: «Плаття, пудра, пара ножиць» та «Платье, пудра, пара ножниц⁷¹» є Наталія Скорнякова – дослідниця історичного костюму та кравецтва, яка у своїх відео використовує здебільшого власноруч відтворене вбрання, при чому кожна відеооповідь містить частину опису періоду, технології виготовлення відповідного одягу, ілюстрування опису фотографіями збережених оригіналів об'єктів, схематичне зображення крою, а також посилання на архівні джерела, праці науковців та видання, з якими можна ознайомитися за потреби. Так у відео «ЯК ПОШИТИ КОРСЕТ епохи Ренесансу [Історична нижня білизна]» авторка відтворює корсет аристократки кінця XVI століття і паралельно до зафільмованого процесу відтворення корсету, додає фото оригінального вбрання, історичну довідку про період та власницю одягу, історію яким чином корсет вдалося зберегти до наших днів та посилається на видання, яке провело детальний аналіз оригіналу вбрання та зняло із нього викрійку. Також в описі до відео є посилання на всі використані при підготовці відео джерела.

⁷¹ Авторка веде два канали на схожу тематику, проте перший присвячений моді та кравецтву саме на території України, коли другий – загалом європейській моді.

У випадку ж Олександра Заремби, автора каналу «Haiduk Kamienets», окрім експериментальної археології та реконструкції історичного вбрання чи об'єктів побуту, він також практикує історичне картографування, яке поєднує із виїздами на локації, як, наприклад, у відео «Шукаємо межі Тернополя XVI -XVII ст.», у якому розказував про розміри, побут, будівлі та їх призначення в Тернополі XVI-XVII століття у форматі пішої та велопрогулянки та ілюстрував свої слова зображеннями старовинних карт, накладаючи їх на сучасне місто.

Такий формат публікацій вимагає не лише проведення попереднього дослідження та написання тексту, але й створення візуальної частини для того, щоб відеоповідь виглядала цілісною та якісною. В результаті у глядача може скластися враження, що такі канали є радше розважальними, а проте вони несуть вагому дослідницьку цінність, адже поєднують у собі як науково-популярні, так і дослідницькі риси і дозволяють авторам контенту публікувати свої напрацювання у комфортний для себе спосіб. Звісно, що такого роду відео не замінять серйозні наукові публікації, але вони дозволяють дослідникам поширювати результати своїх напрацювань та, завдяки особливості вебблогів, отримувати відгук від аудиторії, яка ознайомила із ними.

Ця робота намагається подивитися на формат відеоблогу під іншим кутом, дослідити чи можливо таким чином артикулювати дослідницький досвід та поширювати його на аудиторію зацікавлених глядачів, а також можливість прослідкувати розвиток створення «тексту» у різному вигляді, завдяки розвиткові та поширенню технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Anderson J. *Living history: Simulating Everyday Life in Living Museums* // *American Quarterly*. Vol. 34, No. 3. Baltimore, 1982, pp. 290-306.
2. Benson Ph. *The Discourse of YouTube - Multimodal Text in a Global Context* // Routledge, 2017, New Yourk and London, p. 86
3. Bogacki M. *Czy Historia Może Być Atrakcyjna? Czyli o Przeszłości s jej «Żywych» Przejawach w Początku XXI Wieku* // *Zeszyty Dziedzictwa Kulturiwego: tom 1: Białystok i Podlasie* / Edited by Łopatecki K., Walczak W. Białystok, 2007.
4. Bogacki M. *O współczesnym „ożywianiu” przeszłości – charakterystyka odtwórstwa* // *Turystyka Kulturowa* No. 5. Poznań, 2010.
5. Burgess J., Green J. *Online Video and Participatory Culture, Second Edition* // Polity, 2018.
6. Burns K. S. *Handbook of Research on Digital Media and Advertising* // Chapter 32: *From Consumers to Producers: Engagement through User Generated Advertising Contests*. USA, New York, 2010, Information Science PEREFERNCE, Hershey.
7. Drotner, Kirsten (1999) ‘Dangerous Media? Panic Discourses and Dilemmas of Modernity’. *Paedagogica Historica* Vol. 35(3): 1999.
8. Gapps S. *Mobile monuments: A view of historical reenactment and authenticity from inside the costume cupboard of history* // *Rethiknikg History – The Journal of Theory and Practice* Volume 13 pp. 395-409. (20.08.2009).
9. Haiduk Kamieniec [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.youtube.com/c/Zaremba78>
10. Haiduk Kamieniec *Історичний пікнік 2021, Ч.І Варимо дьоготь*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://youtu.be/1FDDj5EFrKk> (27.04.2021).
11. Haiduk Kamieniec: *Шукаємо межі Тернополя XVI -XVII ст.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ZyN59NH1SiQ> (27.07.2021).

12. Kozak Media [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.youtube.com/c/KozakMedia>
13. Kozak Media *Відтворення козацької гармати* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=DPfmMLYYrcA> (18.08.2020).
14. Kozak Media *Історія відтворення козацького барабану часів Хмельниччини* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=u9q8MbyyOQ> (03.07.2021).
15. Kozak Media *Ремесло ката на українських землях у 17-18 століттях* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=OUKv1d904U8> (14.12.2021).
16. Kühberger Ch. The Private Use of Public History and its Effects on the Classroom // Demantowsky, Marko. *Public History and School: International Perspectives*, Berlin, Boston: De Gruyter Oldenbourg, 2018.
17. McFadden Ch. *YouTube's History and Its Impact on the Internet* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://interestingengineering.com/youtubes-history-and-its-impact-on-the-internet#:~:text=YouTube%20was%20founded%20on%20Valentine's,makeshift%20offices%20in%20a%20garage.> (03.07.2020).
18. Polina Shu: *А-ля Маркиза Помпадур - причёска XVIII века своими руками* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://youtu.be/-vLoBttWcIk> (12.08.2021).
19. Polina Shu: *История и одежда* [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.youtube.com/channel/UCZT0YzJyrLEIW3WfRoxRtgg>
20. Polina Shu: *История и одежда Ноде и Дворянин» - Средневековый фарс после пира на Ruthenica Medievalis 2020* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=AeB38kCOqoI> (12.09.2021)
21. Polina Shu: *Они этого не делали! - мифы о прическах барокко, готовим помаду для волос XVIII века* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=gNx-tQ5wLPI> (21.07.2021).

22. Schuch A. *Digital Storytelling as a Teaching Tool for Primary, Secondary and Higher Education: Systematic Overview of its Educational Benefits, a Sample Project and Lessons Learned* // AAA: Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik, 2020.
23. Stulgis M. *Pomiędzy rekonstrukcją, odtwórstwem a inscenizacją, czyli próba analizy zjawiska rekonstrukcji historycznej* // *Turystyka Kulturowa*. No. 5. Poznań, 2010.
24. Галицький Лев [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.youtube.com/channel/UCaZNltqTrXd5rww6xTu3kbw>
25. Галицький Лев *Кіраса та плітоноска* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=KwFj13kuMO4&t=195s> (13.03.2023).
26. Галицький Лев *Грецький Вогонь сьогодні* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=JRNagaJ9tm4> (22.03.2022).
27. Галицький лев *Костюм знатного мадяра – Спроба реконструкції* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ptvY6EENj3I> (17.12.2022).
28. *Історична реконструкція в Україні* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/larprinukraine/istoricn-rekonstrukcia-v-ukraieni>
29. Офіційна сторінка *Історичного Європейського бойового мистецтва* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hemaalliance.com/>
30. Плаття, пудра пара ножиць [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.youtube.com/channel/UC5y4O1kPZhvLhdb5EMtZmLg>
31. Плаття, пудра, пара ножиць: *ВИШИТІ СОРОЧКИ ДО СЕРЕДИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ: образотворчі джерела / Інтерв'ю з Оксаною Косміною* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=i8L3I2R04K0> (11.12.2022).
32. Плаття, пудра, пара ножиць: *МОДА НА ВИШИВАНКИ Й НЕ ТІЛЬКИ: збірки узорів та етностиль ХІХ століття / Інтерв'ю з Оксаною Косміною*

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.youtube.com/watch?v=9A1EWt1e8RA> (30.04.2023).
33. Плаття, пудра, пара ножиць: *НАЙСТАРИШІ ВИШИВАНКИ: початок збору етнографічного матеріалу / Інтерв'ю з Оксаною Косміною* [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.youtube.com/watch?v=8bDt8d0CkKI> (29.01.2023).
34. Платье, пудра, пара ножниц [Електронний ресурс]. – Режим доступу
<https://www.youtube.com/channel/UCt9bKYGnSAoUbJ6ZVpoiXA>
35. Платье, пудра, пара ножниц *ЖЕНСКОЕ ПЛАТЬЕ 1770-Х: как одевались дамы времён Марии-Антуанетты* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://youtu.be/AnNACrdgZDg> (16.10.2021).
36. Платье, пудра, пара ножниц *КАК СШИТЬ КОРСЕТ эпохи Ренессанса [Историческое нижнее бельё]* [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.youtube.com/watch?v=RJnazlz29lM> (29.05.2020).
37. Платье, пудра, пара ножниц *РЕКОНСТРУКЦИЯ КОСТЮМА НОВГОРОДСКИХ СЛОВЕН: что с ней не так? [Мода средневековья]* [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://www.youtube.com/watch?v=qLeawb2_mvk (16.10.2020).
38. *Помер Серафим Собко – ідеолог і родоначальник лицарського руху Києва* [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.epochtimes.com.ua/ukraine/society/pomer-serafym-sobko-ideolog-i-rodonachalnyk-lycarskogo-ruhu-kyjeva-72375.html> (5.06.2011)